

**URZĄD
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KRAKOWIE**

31-011 Kraków, Pl. Szczepański 5
Tel. (0-12) 421-75-79, 421-74-98, Fax (0-12) 422-78-20
E-mail: krakow@uokik.gov.pl

L.dz. RKR – 500s-036/00/LP-295/01

Kraków, dn. 21 lutego 2001 r.

**Decyzja nr RKR – 3/2001
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie**

Na podstawie art. 104 k.p.a., w związku z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999r. nr 52, poz.547, z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, odmawia się uwzględnienia żądania Społecznego Komitetu Budowy Centralnego Ogrzewania Kraków – Nowa Huta os. Czyżyny, z siedzibą w Krakowie przy ul. Kwiatów Polskich 21, w przedmiocie stwierdzenia stosowania przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Krakowie praktyk monopolistycznych polegających na trwałym odłączeniu od sieci ciepłej nieruchomości osób (członków Komitetu), które zrezygnowały z zakupu energii ciepłej od MPEC.

Uzasadnienie

W dniu 24 sierpnia 2000r. do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatury w Krakowie wpłynął wniosek Społecznego Komitetu Budowy Centralnego Ogrzewania Kraków – Nowa Huta os. Czyżyny (zwanego dalej „Komitetem”) o wszczęcie postępowania administracyjnego i stwierdzenie stosowania praktyk monopolistycznych przez Miejskie Przedsiębiorstwo energetyki Ciepłej S.A. w Krakowie (zwane dalej „Przedsiębiorstwem” lub „MPEC”).

W uzasadnieniu wniosku Komitet podał, iż Przedsiębiorstwo – pomimo wydania przez organ antymonopolowy (Delegaturę UOKiK w Krakowie) w dniu 26 sierpnia 1998r. decyzji nr RKR – 14/98 nakazującej ustalenie w umowie warunków uczestnictwa w kosztach budowy sieci ciepłowniczej wysokich parametrów wybudowanej staraniem i kosztem członków Komitetu – sieci tej nie przejęło i nie zawarło stosownej umowy.

Z treści wniosku oraz bezpośrednich wyjaśnień Przewodniczącego Komitetu wynikało, iż przejęcie sieci MPEC uzależnia obecnie od złożenia przez osoby (członków Komitetu) – przez których działki ona przebiega – oświadczeń o udostępnieniu swoich nieruchomości w celu usunięcia ewentualnej awarii lub przeprowadzenia remontu sieci. W ocenie Komitetu spełnienie tego warunku nie jest możliwe, ponieważ właściciele nieruchomości nie chcą złożyć takich oświadczeń w sytuacji, gdy MPEC – w przypadku tych osób, które wypowiedziały umowy sprzedaży ciepła lub nie podpisały umów obecnie im proponowanych – dokonuje trwałego odłączenia ich budynku od sieci ciepłowniczej poprzez fizyczne odcięcie przyłącza zlokalizowanego w gruncie na znacznej głębokości.

W ocenie Komitetu możliwe jest przeprowadzenie skutecznego i zabezpieczającego interesy MPEC odłączenia budynków w pomieszczeniach węzłów cieplnych bez uciekania się do metod skutkujących dewastacją sieci oraz umożliwiających wypełnienie postawionego przez MPEC warunków przejścia sieci, jakim jest dostarczenie oświadczeń.

We wniosku Komitet podniósł ponadto, że stosowana przez MPEC i zatwierdzona przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki taryfa dla ciepła nie przewiduje różnicowania cen dla małych i dużych odbiorców, przez co faktyczny wzrost cen dla właścicieli domów na os. Czyżyny wyniósł 70 %, podczas gdy par. 54 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 6 października 1998r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem, w tym rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach (Dz. U. nr 132, poz. 867, z późn. zm.) dopuszcza wzrost nie przekraczający 15 %. Powoduje to, iż niektórzy mieszkańcy osiedla uczestnicząc w budowie i finansowaniu sieci, z ciepła za jej pośrednictwem dostarczanego nie korzystają i powracają do tańszego, indywidualnego ogrzewania budynków gazem lub węglem.

Organ antymonopolowy przeprowadził czynności wyjaśniające w sprawie, a następnie, w oparciu zgromadzone w tym trybie informacje, pismem z dnia 26 października 2000r. – działając na podstawie art. 21 ust. 4 przywołanej na wstępie ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu (...) – poinformował Komitet o niewszczytnaniu postępowania administracyjnego w zakresie objętym wnioskiem.

Korzystając z uprawnień zawartych w ww. przepisie Komitet podtrzymał wniosek pismem z dnia 6.11.2000r. W piśmie tym Komitet ponownie podniósł, że praktyki monopolistyczne MPEC polegają na zastosowaniu metody trwałego odcinania przyłączy zlokalizowanych w gruncie w obrębie urządzeń, które w sposób formalny nie zostały jeszcze przejęte na własność tego Przedsiębiorstwa.

Mając powyższe na uwadze organ antymonopolowy, w dniu 21 listopada 2000r. – po stosownym uzupełnieniu wniosku – wszczął postępowanie w sprawie stosowania praktyk monopolistycznych przez Przedsiębiorstwo. Do ustalenia stanu faktycznego sprawy organ antymonopolowy wykorzystał także dowody zgromadzone w toku innego postępowania z udziałem tych samych stron, zakończonego przywołaną przez Komitet we wniosku decyzją nr 14/98.

Na początku lat 90-ych Komitet - w celu dostarczenia ciepła do 125 domów mieszkalnych zlokalizowanych na os. Czyżyny - zrealizował odcinek sieci ciepłowniczej wysokich parametrów. Ok. 50 % kosztów budowy tej sieci ponieśli właściciele domów – członkowie Komitetu. Pozostała część nakładów została sfinansowana z budżetu Gminy Miasta Krakowa. W 1993 r. sieć została przyłączona do urządzeń MPEC, które za jej pośrednictwem rozpoczęło dostarczanie ciepła do budynków mieszkalnych, zawierając z ich właścicielami stosowne umowy w sprawie sprzedaży ciepła. Równocześnie MPEC zaproponowało Komitetowi nieodpłatne przejście sieci, która weszłaby w skład tego Przedsiębiorstwa.

Komitet nie zgodził się na nieodpłatne przekazanie sieci, a następnie – mając na uwadze, iż MPEC nie zmienił swojego stanowiska w tym zakresie – zażądał wszczęcia postępowania antymonopolowego w sprawie stosowania przez Przedsiębiorstwo praktyk monopolistycznych.

Delegatura UOKiK w Krakowie w 1996 r. wszczęła takie postępowanie i prowadziła przez okres 2 lat. W trakcie postępowania strony negocjowały warunki przekazania sieci na majątek MPEC. Przedmiotem tych uzgodnień były wówczas: wysokość upustów cen za dostarczaną energię cieplną, jakie MPEC zastosuje w celu zrekompensowania członkom

Komitetu poniesionych kosztów budowy sieci oraz sposób aktualizacji nakładów poniesionych przez poszczególnych członków Komitetu.

Podjęcie powyższych negocjacji stanowiło podstawę do zawieszenia postępowania na wniosek Komitetu. Ostatecznie jednak - mając na uwadze, iż po wydaniu postanowienia o zawieszeniu postępowania MPEC uchylał się od dalszych negocjacji – organ antymonopolowy w dniu 26 sierpnia 1998 r. wydał decyzję nr RKR-14/98, w której stwierdził stosowanie i nakazał zaniechanie przez MPEC praktyki monopolistycznej określonej w art. 5 ust. 1 pkt 3 i 6 ustawy o przeciwdziałaniu (...) polegającej na nadużyciu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostarczania energii cieplnej poprzez odmowę negocjowania warunków finansowania sieci grzewczej wybudowanej staraniem i przy udziale finansowym członków Komitetu. Strony od tej decyzji nie odwołały się.

W okresie od marca do czerwca 1999 r. organ antymonopolowy przeprowadził kontrolę wykonania decyzji. W toku kontroli ustalił, że MPEC – bezpośrednio po wydaniu decyzji - podjął z Komitetem negocjacje na temat warunków umowy przejęcia sieci ciepłej. Na spotkaniu w dniu 25.09.1998 r. strony ustaliły dalsze kroki prowadzące do przejęcia sieci. Oprócz ustaleń dotyczących przekazania dokumentacji powykonawczej sieci, jej inwentaryzacji i udziału finansowego poszczególnych właścicieli nieruchomości w budowie sieci strony uzgodniły, iż każdy z właścicieli działek ustanowi na rzecz MPEC prawo użytkowania części gruntu zajętej pod budowę sieci. Stosowne oświadczenia miały zostać objęte treścią aktu notarialnego, a prawo użytkowania – jako ograniczone prawo rzeczowe - miało zostać ujawnione w księdze wieczystej dla danej nieruchomości.

Na kolejnym spotkaniu w dniu 7.04.1999 r. przedstawiciele Komitetu oświadczyli, iż właściciele działek nie wyrażą zgody na ustanowienie praw użytkowania części gruntu natomiast deklarują złożenie oświadczenia o udostępnieniu MPEC terenu zajętego przez sieć w przypadku konieczności przeprowadzenia remontu lub usunięcia skutków awarii. Na tym spotkaniu Komitet wystąpił także z nowym wnioskiem i zażądał od MPEC przejęcia na swój majątek również węzłów ciepłych zlokalizowanych w poszczególnych budynkach. Ustalono, iż właściciele nieruchomości udokumentują nakłady poczynione na zakup urządzeń węzłów ciepłych a sprawa ich przejęcia zostanie rozstrzygnięta na następnym spotkaniu w dniu 31.05.1999 r. Do tego spotkania jednak nie doszło. Zdaniem MPEC (pismo z dnia 16.06.1999 r.) nastąpiło to z winy Komitetu, który nie wypełnił zobowiązań podjętych w dniu 7.04.1999 r., tj. m. innymi nie udokumentował udziału finansowego poszczególnych właścicieli nieruchomości w budowie sieci oraz nakładów poczynionych na zakup urządzeń węzła ciepłego. Odpowiadając na te zarzuty Komitet - w piśmie z dnia 2.07.1999 r. – oświadczył, iż wymagane dokumenty Przedsiębiorstwu przekazał.

Mając powyższe na uwadze, w szczególności, iż:

- negocjacje w sprawie przejęcia sieci zostały przez MPEC podjęte bezpośrednio po wydaniu decyzji z dnia 26 sierpnia 1998 r. i były kontynuowane,
- ostateczne zawarcie umowy w sprawie przejęcia sieci uzależnione jest również od stanowiska Komitetu,
- w negocjacjach na temat warunków przejęcia sieci strony wysunęły nowe, nie rozpatrywane wcześniej żądania, tj. przejęcie sieci MPEC uzależnił również od złożenia przez właścicieli nieruchomości oświadczeń o udostępnieniu swoich nieruchomości w przypadku awarii sieci natomiast Komitet zażądał przejęcia przez MPEC również urządzeń węzłów ciepłych, a nadto iż:
- w świetle par. 14 ust. 1 i 2 obowiązującego wówczas rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, pokrywania kosztów przyłączenia, obrotu ciepłem, świadczenia

usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. nr 100, poz. 642) przedsiębiorstwo ciepłownicze - w przypadku, gdy przyłączenie węzła cieplnego w obiekcie odbiorcy dotyczy sieci ciepłowniczej przewidzianej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego - pokrywa jedynie koszty przyłączenia węzła cieplnego, obejmujące koszty budowy przyłącza do ściany pomieszczenia węzła, koszty przejścia przyłącza przez ścianę pomieszczenia węzła oraz koszty zakupu i montażu za tą ścianą układu pomiarowo - rozliczeniowego oraz niezbędnej aparatury odcinającej (ust. 1) względnie - gdy odbiorca montuje prefabrykowany (kompaktowy) węzeł cieplny - przedsiębiorstwo to finansuje jedynie koszty budowy przyłącza i jego przejścia przez ścianę oraz koszty budowy odcinka sieci od tej ściany do miejsca przyłączenia z prefabrykowanym węzłem cieplnym (ust. 2), a zatem przedsiębiorstwo ciepłownicze nie finansuje urządzeń samego węzła cieplnego,

- na podstawie obowiązujących wówczas przepisów nie można było z całą pewnością powiedzieć, czy urządzenia węzła cieplnego, które - stosownie do par. 1 ust. 2 pkt 8 ww. rozporządzenia z dnia 17 lipca 1998 r. - **służą do zmiany rodzaju i parametrów nośnika ciepła dostarczanego z sieci ciepłowniczej** oraz regulacji ilości ciepła dostarczanego **do instalacji odbiorczych** winny należeć do przedsiębiorstw energetycznych oraz czy stanowią elementy sieci energetycznej zdefiniowanej w art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. nr 54, poz. 348 ze zm.) jako instalacje połączone i współpracujące ze sobą **służące do przesyłania i dystrybucji** paliw lub energii,
- kwestia finansowania urządzeń węzłów cieplnych i ich przynależności do sieci ciepłych jest przedmiotem nierozpoznanej jeszcze przez Sąd Najwyższy kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Antymonopolowego z dnia 3 lutego 1999 r. (sygn. akt XVII Ama 66/98) wydanego w innej sprawie rozpatrywanej przez Delegaturę UOKiK w Krakowie,

organ antymonopolowy - pomimo niezawarcia przez strony umowy w sprawie przejęcia sieci -nie znalazł wówczas podstaw do uznania, iż MPEC nie wykonuje decyzji z dnia 26.08.1998r. i nałożenia na to Przedsiębiorstwo - obligatoryjnej w takiej sytuacji - kary pieniężnej na podstawie art. 15 ustawy o przeciwdziałaniu (...).

W ramach niniejszego postępowania administracyjnego oraz poprzedzających go czynności wyjaśniających organ antymonopolowy ustalił, iż w toku dalszych negocjacji MPEC zrezygnowało z żądania, aby właściciele działek ustanowili na rzecz MPEC prawo użytkowania części gruntu zajętej pod budowę sieci w formie aktu notarialnego i zgodziło się na propozycję Komitetu, zgodnie z którą złożone zostaną wyłącznie oświadczenia o udostępnieniu MPEC terenu zajętego przez sieć w przypadku konieczności przeprowadzenia remontu lub usunięcia skutków awarii. Warunek ten został zapisany w pkt 2 i 5 przedłożonego Komitetowi przez MPEC „porozumienia wstępnego dotyczącego warunków przekazania sieci ciepłej w os. Czyżyny w Krakowie na majątek MPEC S.A.” W porozumieniu tym MPEC zobowiązało się także do rozliczenia nakładów poniesionych przez każdego z inwestorów na budowę sieci poprzez:

- zamontowanie na własny koszt w węzłach cieplnych odbiorców urządzeń do automatycznej regulacji dostaw ciepła,
- niepobieranie od odbiorców przez okres 2 lat od przekazania sieci opłat stałych z tytułu usług przesyłowych zależnych od mocy zamówionej.

Szczegółowe zasady wzajemnego rozliczenia zobowiązań uzgodnione miały być w umowach zawartych pomiędzy MPEC a osobami przekazującymi swój udział w sieci.

Komitet przyjął na siebie obowiązek dostarczenia oświadczeń właścicieli działek gwarantujących MPEC dostęp do urządzeń ciepłowniczych, uważa jednak iż nie może z tego obowiązku się wywiązać w sytuacji, gdy Przedsiębiorstwo – w przypadku osób rezygnujących z dostaw ciepła – odcinana ich nieruchomości od sieci w sposób trwały.

Odpowiadając na te zarzuty Przedsiębiorstwo - w piśmie z dnia 20 września 2000 r. - podniosło, iż złożenie oświadczeń przez właścicieli nieruchomości jest warunkiem koniecznym eksploatacji sieci zgodnie z obowiązującymi wymogami i zapewnić ma odpowiednim służbom dostęp do sieci w przypadku jej awarii lub remontu. Zdaniem MPEC dotyczy to również tych właścicieli, którzy zrezygnowali z zakupu ciepła i przez których działki przebiega czynna sieć dostarczająca ciepło do innych nieruchomości.

W świetle dalszych wyjaśnień Przedsiębiorstwa (pismo z dnia 5.12.2000 r.) osoby rezygnujące z zakupu ciepła można podzielić na 2 grupy. Pierwszą z nich stanowią ci, którzy złożyli pisemne wnioski o całkowitej rezygnacji z usług MPEC, drugą natomiast osoby, które zrezygnowały z zakupu ciepła od dnia 1.02.2000 r. a wstrzymali się z decyzją o zakupie ciepła na sezon 2000/2001. W tym drugim wypadku MPEC dokonywał tymczasowego odłączenia w węźle cieplnym budynku, informując jednak właścicieli domów, iż w przypadku niepodjęcia decyzji o dalszym zakupie ciepła do dnia 20.08.2000 r. Przedsiębiorstwo - na przełomie sierpnia i września 2000 r. - trwale odłączy budynki na swój koszt, podobnie jak miało to miejsce w przypadku osób zaliczonych do pierwszej grupy.

Konieczność wykonywania trwałego odłączenia od sieci ciepłej poza obiektami odbiorców, tj. na sieci w miejscu odgałęzienia przyłącza, MPEC uzasadniło względami technicznymi. Jego zdaniem proponowane przez Komitet odłączenie od sieci w węźle cieplnym odbiorcy, a zatem pozostawienie niepracującego i napełnionego wodą przyłącza powodowałoby:

- przyspieszoną korozję rurociągu i zagrożenie awarią nieczynnego odcinka sieci,
- zagrożenie uszkodzenia fundamentów budynku w przypadku trudnej do zlokalizowania nieszczelności rurociągu,

oraz stwarzało możliwość nielegalnego poboru ciepła przez właścicieli nieruchomości, którzy nie będąc związani umowami sprzedaży ciepła nie mieliby obowiązku udostępnienia obiektu w celu przeprowadzenia kontroli przez służby dostawcy.

MPEC wskazało także na wymogi wynikające z par. 23 i 24 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 sierpnia 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci ciepłowniczych, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. nr 72, poz. 845). W świetle powyższych przepisów przedsiębiorstwo ciepłownicze, eksploatując sieć winno zapewnić utrzymanie jej zdolności do realizacji dostaw w sposób ciągły i niezawodny (par. 23) i eksploatacja ta musi być prowadzona zgodnie z wewnętrzną instrukcją określającą m. innymi:

- zasady trwałego i okresowego wyłączania odcinków sieci,
- sposób zabezpieczenia sieci przed korozją, zasady prowadzenia remontów, konserwacji i modernizacji sieci (par. 24).

MPEC opracowało taką instrukcję i ustalona w niej metoda trwałego odłączania od sieci stosowana jest nie tylko w odniesieniu do mieszkańców os. Czyżyny (członków Komitetu) ale także wszystkich innych odbiorców, którzy rozwiązują umowy sprzedaży ciepła.

Stosowanie do pkt 2.5.2. instrukcji „pracownik Zakładu Eksploatacyjno – Produkcyjnego MPEC uzgadnia z odbiorcą termin odłączenia od sieci oraz dokonuje odcięcia przyłącza w odległości nie większej niż 2 m od pracującej sieci”.

W piśmie z dnia 15.12.2000 r. MPEC dodatkowo uzasadniło konieczność takiego jak w instrukcji odcinania odbiorców od sieci podkreślając jednak, iż czynności te nie są dokonywane w przypadku któregośkolwiek z mieszkańców os. Czyżyny, z którym Przedsiębiorstwo pozostawałoby w stosunku zobowiązaniowym.

MPEC podniosło także, iż niektóre z osób, w imieniu których występuje Przewodniczący Komitetu - w związku z trwałym odłączeniem ich domów od sieci ciepłowniczej - nie są już odbiorcami ciepła, a zatem nie są także konsumentami. Z powyższego MPEC wywiodło, iż Komitet nie posiada legitymacji czynnej do żądania – w imieniu tych osób - wszczęcia postępowania antymonopolowego jako organizacja, do której zadań należy ochrona interesów konsumentów, jak stanowi to art. 21 ust. 2 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Ponadto – odpowiadając na wystosowaną przez organ antymonopolowy w trybie art. 13 par. 2 k.p.a. propozycję ugodowego rozstrzygnięcia sporu – MPEC zadeklarowało, iż gotowe jest jedynie udzielać indywidualnych wyjaśnień co do zasadności przyjętego sposobu odłączeń tym mieszkańcom os. Czyżyny, którzy rezygnują z dostaw ciepła.

Komitet nie zgodził się z argumentacją Przedsiębiorstwa. W pismach z dnia 6.11.2000 r. oraz 2.01.2001 r. podniósł, iż faktycznym celem trwałego odcinania podłączeń jest zastraszanie dotychczasowych odbiorców MPEC a nie zabezpieczenie sieci przed korozją, czy nielegalnym poborem ciepła (co zresztą przez okres 7 letniej eksploatacji sieci nie miało miejsca). W ocenie Komitetu – z uwagi na dotychczasowe stanowisko MPEC - nie jest możliwe ugodowe rozstrzygnięcie sporu.

Oceniając przedstawiony stan faktyczny sprawy organ antymonopolowy na wstępie odniósł się do zarzutu Przedsiębiorstwa, iż Komitet nie jest uprawniony do żądania wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk monopolistycznych. Stosownie do art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...) legitymację czynną w tych sprawach posiadają przedsiębiorcy, których interes został lub może być naruszony przez praktykę monopolistyczną.

Przedsiębiorcami – w rozumieniu art. 2 pkt 1 tej ustawy są zarówno osoby fizyczne i prawne jak i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej prowadzące działalność gospodarczą albo organizujące lub świadczące usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. nr 41. poz. 324 ze zm.) zastąpionej od 1.01.2001 ustawą z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. nr 101, poz. 1178 ze zm.).

Stosownie do par. 4 - 6 decyzji nr 26/90 z dnia 25.05.1990 r. Naczelnika Dzielnicy Kraków - Nowa Huta w sprawie zatwierdzenia składu osobowego Komitetu - do zadań Komitetu należało wykonywanie funkcji inwestora zadania budowy sieci. W szczególności Komitet zabezpieczyć miał: dokumentację techniczno – kosztorysową, plan realizacyjny i pozwolenia na budowę, nadzór inwestorski, wykonawstwo a także zakup, magazynowanie i ewidencjonowanie materiałów, urządzeń i sprzętu. Po wykonaniu zadania i przekazaniu sieci do eksploatacji Komitet dokonać miał rozliczenia finansowo – księgowego inwestycji.

W okresie realizacji sieci Komitet uczestniczył w obrocie gospodarczym, podejmował zobowiązania we własnym imieniu a zatem wykonywał typowe czynności charakterystyczne dla działalności gospodarczej, którą – stosownie do art. 2 ust 1 ww. ustawy Prawo działalności gospodarczej – jest zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, usługowa (...)

wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Celem Komitetu nie było wprowadzić osiągnięcie zysku, nie oznacza to jednak, iż prowadzona przez niego działalność nie była działalnością gospodarczą. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 listopada 1992 r. (III CZP 134/92) jednoznacznie stwierdził, iż (cyt.): „*nie można podzielić poglądu, że jeśli działalność gospodarcza nie przynosi zysków, to przestaje być działalnością gospodarczą; przeczy temu chociażby fakt, że przedsiębiorstwa użyteczności publicznej chociaż dotowane – nie przestają przez to być przedsiębiorstwami, czyli jednostkami powołanymi właśnie do prowadzenia działalności gospodarczej*”.

Mając powyższe na uwadze należy uznać, że Komitet jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...). Żądając wszczęcia postępowania administracyjnego Komitet występuje zatem w imieniu własnym jako przedsiębiorca i strona ewentualnej umowy w sprawie przekazania sieci na majątek MPEC nie zaś w imieniu poszczególnych swoich członków rozumianych jako konsumenci - odbiorcy ciepła sprzedawanego przez MPEC.

W tym stanie rzeczy – zdaniem organu antymonopolowego - ocenie pod kątem zgodności z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu (...) podlegają warunki, od których spełnienia MPEC uzależnia obecnie zawarcie umowy przejęcia sieci, tj. zrealizowanie do końca ciężących na Komitecie obowiązków.

Ocenę tę organ antymonopolowy przeprowadził pod kątem ewentualnego naruszenia art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...), tj. nadużywania monopolistycznej pozycji na lokalnym rynku dostaw energii cieplnej. Zdaniem organu antymonopolowego, w stanie faktycznym niniejszej sprawy należało w szczególności rozważyć, czy takim nadużyciem jest uzależnianie przejęcia sieci i zawarcia w tym zakresie stosownej umowy od złożenia przez właścicieli nieruchomości (członków Komitetu) oświadczeń w sprawie dostępu MPEC do sieci zlokalizowanej na ich terenie w sytuacji, gdy ci z członków Komitetu, którzy zrezygnowali z zakupu ciepła od MPEC odłączani są od sieci w sposób trwały.

Odpowiadając na to pytanie, należy na wstępie stwierdzić, iż przedsiębiorstwo energetyczne winno mieć zapewniony dostęp do sieci ciepłowniczych, tj. do urządzeń służących do przesyłania i dystrybucji ciepła a zatem dostarczania ciepła do więcej niż jednego odbiorcy. Brak dostępu do sieci - w przypadku jej awarii – uniemożliwiłaby bowiem realizację przez to przedsiębiorstwo ciężącego na nim obowiązku – jakim w świetle art. 4 ust. 1 Prawa energetycznego – jest utrzymywanie zdolności sieci do realizacji dostaw energii w sposób ciągły i niezawodny, przy zachowaniu obowiązujących wymagań jakościowych.

Stosownie do art. 6 ust. 1 i 2 Prawa energetycznego upoważnieni przedstawiciele przedsiębiorstwa energetycznego wykonują kontrole układów pomiarowych, kontrole dotrzymania zawartych umów i prawidłowości rozliczeń i w związku z tym przysługuje im prawo wstępu na teren nieruchomości lub do pomieszczeń, gdzie przeprowadzana jest kontrola, dokonywania przeglądów urządzeń będących własnością przedsiębiorstwa energetycznego, a także prac związanych z ich eksploatacją lub naprawą. W przypadku, gdy w toku kontroli stwierdzono, że instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska lub nastąpił nielegalny pobór energii, przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie energii (art. 6 ust. 3). Ponadto art. 7 ust. 7 Prawa energetycznego stanowi, iż przyłączany podmiot jest obowiązany umożliwić przedsiębiorstwu energetycznemu w obrębie swojej nieruchomości budowę i rozbudowę sieci, w zakresie niezbędnym do realizacji przyłączenia, oraz udostępnić pomieszczenia lub miejsca na zainstalowanie układów pomiarowych, na warunkach określonych w umowie o przyłączenie.

W świetle powyższych regulacji przedsiębiorstwo energetyczne posiada zapewniony dostęp do nieruchomości wyłącznie na etapie budowy lub rozbudowy sieci, natomiast na etapie jej eksploatacji dostęp przedstawicieli przedsiębiorstwa energetycznego ogranicza się jedynie do pomieszczeń, w których zainstalowane są układy pomiarowe. Podmiotami zobowiązanymi do udostępnienia nieruchomości oraz poddania się czynnościom kontrolnym są natomiast wyłącznie przyszli lub obecni odbiorcy energii jako strony umowy o przyłączenie do sieci lub umowy o sprzedaż energii.

Ustawa Prawo energetyczne nie zapewnia zatem przedsiębiorstwom energetycznym bieżącego dostępu do urządzeń sieci ciepłej wybudowanej w przeszłości na działkach należących do osób trzecich. W tym stanie rzeczy żądanie MPEC - które z chwilą przejęcia sieci w os. Czyżyny zobowiązane będzie do niezawodnej jej eksploatacji - aby właściciele tych działek złożyli oświadczenia zapewniające dostęp do tej sieci, ocenić należy jako uzasadnioną ochronę swoich interesów.

Ochrona taka jest uzasadniona również w tych przypadkach, gdy właściciel nieruchomości, na terenie której sieć się znajduje rozwiązał z MPEC umowę sprzedaży ciepła i nie jest stroną umowy, a zatem nie ciąży na nim obowiązki zawarte w cytowanych wyżej przepisach ustawy Prawo energetyczne.

W ocenie organu antymonopolowego złożenie oświadczenia zawierającego zobowiązanie do udostępnienia MPEC nieruchomości w celu usunięcia awarii sieci lub wykonania jej remontu nie jest warunkiem uciążliwym dla właścicieli nieruchomości i nie przynosi MPEC nieuzasadnionych korzyści w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy o przeciwdziałaniu (...). Treść oświadczenia nie wykracza przedmiotowo poza przepis art. 124 ust. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2000 r. nr 46 poz. 543 ze zm.), w świetle którego właściciel lub użytkownik wieczysty nieruchomości jest obowiązany udostępnić nieruchomość w celu wykonania czynności związanych z konserwacją lub usuwaniem awarii ciągów, przewodów i urządzeń służących do przesyłania m. innymi płynów, pary, gazów i energii elektrycznej.

Złożenie oświadczenia nie pozbawia także właścicieli nieruchomości możliwości dochodzenia - na zasadach ogólnych określonych w art. 415 i następnych k.c. - roszczeń o naprawienie ewentualnej szkody powstałej na skutek prowadzenia przez MPEC prac konserwacyjnych czy remontowych.

Odnosząc się natomiast do sposobu, w jaki odbiorcy odłączani są od sieci ciepłej po wypowiedzeniu przez nich umów sprzedaży ciepła, należy na wstępie stwierdzić, że sporna sieć jest przez MPEC faktycznie eksploatowana. Za jej pośrednictwem MPEC dostarcza ciepło do swoich odbiorców, z którymi zawarło umowy. W umowach tych określone zostały prawa i obowiązki stron, w tym obowiązek dostarczenia przez MPEC ciepła o odpowiednich parametrach jakościowych oraz zachowania standardów dotyczących pewności i niezawodności zasilania.

Mając powyższe na uwadze organ antymonopolowy nie znajduje podstaw do kwestionowania uprawnień MPEC do ustalenia takiego sposobu odłączania obiektów od sieci, który - przy wykorzystaniu specjalistycznej wiedzy tego Przedsiębiorstwa - zapewni w jego przekonaniu niezawodną i bezpieczną jej eksploatację.

W świetle cytowanych uprzednio przepisów Prawa energetycznego w zakresie uprawnień kontrolnych przedsiębiorstwa energetycznego, zasługuje także na uwzględnienie argumentacja MPEC, iż odłączenie od sieci dokonane w pomieszczeniu węzła ciepłego odbiorcy, a zatem na terenie jego obiektu, stwarza może zagrożenie nielegalnego poboru ciepła przez właścicieli nieruchomości, którzy po odłączeniu - nie będąc już związani

umowami sprzedaży ciepła - nie mieliby obowiązku udostępnienia obiektu w celu przeprowadzenia kontroli przez służby dostawcy. Ponadto, w świetle wyjaśnień MPEC - co znajduje potwierdzenie w odpowiedniej instrukcji wewnętrznej - metoda trwałego odłączania od sieci stosowana jest w odniesieniu do wszystkich odbiorców, którzy rozwiązują umowy sprzedaży ciepła a zatem członkowie Komitetu nie są przez Przedsiębiorstwo dyskryminowani w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Organ antymonopolowy podziela wątpliwości Komitetu, iż dokonując trwałych odłączeń od sieci w os. Czyżyny - MPEC czyni to w obrębie urządzeń, których jeszcze w sposób formalny nie przejęło na własność. Mając jednak na uwadze treść art. 32 ust. 1 pkt 3 Prawa energetycznego, w świetle którego przesyłanie energii za pomocą sieci wymaga uzyskania koncesji Prezesa URE, nie można wskazać innego podmiotu, który - w stanie faktycznym niniejszej sprawy - sieć ciepłą w os. Czyżyny mógłby eksploatować. W ocenie organu antymonopolowego znacznie większą uciążliwością dla Komitetu byłoby ewentualne uchylanie się MPEC od bieżącej eksploatacji urządzeń spornej sieci.

Reasumując, organ antymonopolowy uznał, iż ustalając kwestionowane obecnie przez Komitet warunki przejęcia sieci MPEC nie nadużył dominującej pozycji na lokalnym rynku dostarczania energii ciepłej w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (...).

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji przysługuje stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Barbara du Vall
Dyrektor Delegatury

Otrzymują:

- Miejskie Przedsiębiorstwo
Energetyki Ciepłej S.A.
Al. Jana Pawła II 188
30-969 Kraków

- Społeczny Komitet Budowy C.O.
Kraków-Nowa Huta os. Czyżyny
ul. Kwiatów Polskich 21
31-581 Kraków

